

**Notatka z VI posiedzenia Podkomitetu (grupy roboczej) ds. Wielkopolski
Wschodniej działającego w ramach Komitetu Monitorującego Program
Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027 (dalej: KM FEW)**

- 16 stycznia 2024 r. -

Szóste posiedzenie Podkomitetu (grupy roboczej) ds. Wielkopolski Wschodniej (dalej: Podkomitet) odbyło się 16 stycznia 2024 r. (w godzinach 10:00-13:00) w Centrum Kultury i Sztuki – Dom Kultury OSKARD przy Al. 1 Maja 7a w Koninie. Spotkanie przebiegło zgodnie z następującym porządkiem obrad:

1. Uroczyste otwarcie posiedzenia.
2. Wystąpienie przedstawicieli delegacji rumuńskiej.
3. Uwarunkowania sprawiedliwej transformacji Wielkopolski Wschodniej.
4. Przerwa.
5. Przedstawienie postępów we wdrażaniu Terytorialnego Planu Sprawiedliwej Transformacji Wielkopolski Wschodniej (dalej: TPSTWW) w 2023 roku.
6. Proces sprawiedliwej transformacji Wielkopolski Wschodniej widziany z perspektywy przedstawicieli: samorządu lokalnego, biznesu, nauki, związków zawodowych, organizacji pozarządowych.
7. Dyskusja nt. sprawiedliwej transformacji regionów węglowych.
8. Zakończenie posiedzenia.

W posiedzeniu uczestniczyli następujący członkowie Podkomitetu:

- 1) Maciej Sytek – Prezes Agencji Rozwoju Regionalnego S.A. w Koninie (Członek KM FEW), Przewodniczący Podkomitetu
- 2) Romuald Antosik – Burmistrz Miasta Turku
- 3) Damian Brzóška – Prezes Tureckiej Izby Gospodarczej (Członek KM FEW)
- 4) Marek Gola – Wiceprzewodniczący Sejmiku Województwa Wielkopolskiego (Zastępca Członka KM FEW)

- 5) Maciej Kaźmierczak – Przewodniczący Niezależnego Związku Zawodowego Pracowników Ruchu Ciągłego „RUCH” KWB KONIN w Kleczewie S.A.
- 6) Mateusz Kowalewski – Prezes Izby Gospodarczej Wielkopolski Wschodniej (Zastępca Członka KM FEW)
- 7) Mateusz Kowalik – Związek Stowarzyszeń Polska Zielona Sieć (Członek KM FEW)
- 8) Alicja Messerszmidt – Przewodnicząca Międzyzakładowego Związku Zawodowego Pracowników Inżynieryjno-Technicznych „KADRA” przy PAK Kopalnia Węgla Brunatnego Konin S.A. (dalej: MZZ PIT „KADRA” przy PAK KWB Konin S.A.)
- 9) Artur Miętkiewicz – Wójt Gminy Łądek
- 10) Karol Mikołajczyk – Wójt Gminy Turek (Zastępca Członka KM FEW)
- 11) Ewa Milewska – Dyrektor Biura Stowarzyszenia Aglomeracja Kalisko-Ostrowska (Zastępca Członka KM FEW)
- 12) Krzysztof Pietruszewski – Fundacja Instytut Zielonej Przyszłości (Zastępca Członka KM FEW)
- 13) Krzysztof Przybylski – Komisja Międzyzakładowa KNSZZ „Solidarność-80” ZE PAK S.A. i Spółek Zależnych
- 14) Grzegorz Rauchfleisch – Międzyzakładowy Związek Zawodowy Pracowników Ruchu Ciągłego ZE PAK S.A.
- 15) Michał Rejewski – Doradca Zarządu ds. Sprawiedliwej Transformacji Wielkopolski Wschodniej, Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. w Koninie (Zastępca Członka KM FEW)
- 16) Jarosław Rogalski – Przewodniczący Międzyzakładowego Związku Zawodowego Górników KWB „KONIN” S.A.
- 17) Miłoslawa Stępień – CEE Bankwatch Network (Członek KM FEW)
- 18) Paweł Szczepankiewicz – Wójt Gminy Wierzbinek
- 19) Marek Waszkowiak – Rektor Wyższej Szkoły Kadr Menedżerskich w Koninie

20) Ryszard Zaczyński – Wicedyrektor Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Poznaniu

21) Artur Zimny – Rektor Akademii Nauk Stosowanych w Koninie

22) Grażyna Żabierek – Przewodnicząca Międzyzakładowego Związku Zawodowego Pracowników Zmianowych w ZE PAK S.A.

Gościnnie w spotkaniu brała udział delegacja z Rumunii – z Doliny Jiu (region Hunedoara), która jest najbardziej znanym regionem węglowym w Rumunii, jednym z sześciu obszarów tego kraju objętych wsparciem Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (dalej: FST). Tworzyli ją:

- 1) Ion Barbu – członek lokalnej organizacji pozarządowej Planeta Petrila i Związku Stowarzyszeń Doliny Jiu
- 2) Eliza Barnea – członek krajowej organizacji pozarządowej Bankwatch Romania
- 3) Mihai Danciu – członek lokalnej organizacji pozarządowej Planeta Petrila i Związku Stowarzyszeń Doliny Jiu
- 4) Dan Dobre – członek międzynarodowej sieci organizacji pozarządowych CEE Bankwatch Network
- 5) Mariana Ghioc – Wiceburmistrz miasta Petrosani
- 6) Oana-Maria Paris – Sekretarz biura Burmistrza miasta Petrosani
- 7) Adina Vintan – członek lokalnej organizacji pozarządowej Planeta Petrila i Związku Stowarzyszeń Doliny Jiu.

W spotkaniu uczestniczyli ponadto, w charakterze obserwatorów:

- 1) Paweł Adamów – Zastępca Prezydenta Miasta Konina
- 2) Daniel Baliński – Doradca Zarządu ZE PAK S.A.
- 3) Maciej Kozakiewicz – pełnomocnik Zarządu Województwa Łódzkiego ds. transformacji regionu bełchatowskiego
- 4) Dorota Kubsik – Zastępca Wójta Gminy Kramsk
- 5) Marek Maślak – MZZ PIT „KADRA” przy PAK KWB Konin S.A.

- 6) Jolanta Pacura – projekt Bełchatów 5.0
- 7) Mirosław Pacześny – Orkiestra Dęta PAK KWB Konin
- 8) Mateusz Piotrowski – Prezes Stowarzyszenia Pacjent Europa
- 9) Magdalena Wiejak – CEE Bankwatch Network.

Agencję Rozwoju Regionalnego S.A. w Koninie (dalej: ARR), odpowiedzialną za organizację posiedzenia Podkomitetu, poza Maciejem Sytkiem i Michałem Rejewskim, reprezentowali także: Krzysztof Borkowicz, Sylwia Górniak, Katarzyna Jasińska, Edyta Kasprzak-Škvrna, Aneta Majewska oraz Martyna Prus.

Głównym przedmiotem VI posiedzenia Podkomitetu była wymiana doświadczeń na temat sprawiedliwej transformacji między dwoma obszarami węglowymi, tj. Wielkopolską Wschodnią oraz Doliną Jiu, w tym podsumowanie pierwszego roku wdrażania FST w obu regionach.

W pierwszej części posiedzenia przedstawiciele delegacji rumuńskiej przedstawili uczestnikom spotkania najważniejsze informacje na temat sprawiedliwej transformacji w Dolinie Jiu.

Sekretarz biura Burmistrza miasta Petrosani – Oana-Maria Paris – przybliżyła informacje na temat stadium, w jakim aktualnie znajduje się Program sprawiedliwej transformacji w mieście Petrosani. Wskazała, że obecnie trwa etap uruchomienia wytycznych dotyczących finansowania na poziomie Zachodniej Agencji Rozwoju Regionalnego, a w grudniu 2023 roku ogłoszono pierwszy nabór projektów skierowanych do mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw (dalej: MŚP). Podkreśliła przy tym, że wsparcie sektora prywatnego – MŚP i start-upów – mające na celu utworzenie nowych miejsc pracy, jest kluczowym aspektem sprawiedliwej transformacji (60% środków FST ukierunkowano na działania z tego zakresu). Zwróciła także uwagę na duże zaangażowanie organizacji pozarządowych (dalej: NGO) w realizację strategii rozwoju Doliny Jiu, która obejmuje środki finansowe przeznaczone na projekty wspierane w ramach Programu sprawiedliwej

transformacji. Ponadto przedstawiła przykłady projektów mających duży potencjał do realizacji w ramach Mechanizmu Sprawiedliwej Transformacji (dalej: MST), tj. przedsięwzięcia z zakresu:

- turystyki – utworzenie całorocznego toru saneczkowego w obszarze turystycznym Parâng, budowa między ulicami ekologicznej kolejki linowej (typ telegondoli) łączącej miasto z częścią górską;
- efektywności energetycznej – poprawa efektywności energetycznej bloków mieszkalnych;
- zielonej energii – rozwój instalacji fotowoltaicznych;
- mobilności miejskiej – rozwój ekologicznego transportu (zwiększenie wykorzystania autobusów elektrycznych).

Działania podejmowane w ramach MST mają służyć osiągnięciu celu, jakim jest: odejście od węgla i przejście na ekologiczną, zrównoważoną działalność, przekwalifikowanie siły roboczej i stworzenie nowych możliwości zatrudnienia dla osób młodych i byłych górników, rozwój nowych MŚP, a także inwestowanie w nowe badania, zieloną energię, redukcję gazów cieplarnianych.

Prezentacja drugiej przedstawicielki delegacji z Rumunii – Elizy Barnea z krajowej organizacji pozarządowej Bankwatch Romania – skupiała się natomiast na roli MŚP w sprawiedliwej transformacji w Rumunii, w szczególności na obszarze Doliny Jiu. W ramach wystąpienia wskazała ona, że w Rumunii Program sprawiedliwej transformacji obejmuje łącznie sześć regionów przemysłowych, na które przeznaczono łącznie 2,53 mld euro z FST (3. miejsce w UE), a jednym z nich jest region Hunedoara (alokacja: 132 mln euro z FST), w którym położona jest Dolina Jiu (49 mln euro z FST). Podkreśliła przy tym, że największa część środków FST w Rumunii, tj. 53%, przeznaczona jest na projekty dotyczące rozwoju MŚP i przedsiębiorczości, gdyż zgodnie z analizami największy wpływ na zatrudnienie (tworzenie miejsc pracy) będą miały inwestycje w MŚP oraz badania i rozwój.

Przedstawicielka Bankwatch Romania zwróciła uwagę, że w Rumunii MŚP są kluczowym aktorem w dywersyfikacji gospodarki, absorpcji siły roboczej i w niwelowaniu dysproporcji wewnątrzregionalnych, wskazując, że w 2022 roku w kraju funkcjonowało 500 tys. MŚP (99,7% wszystkich przedsiębiorstw), które skupiały 65,6% ogółu pracujących i odpowiadały za 55,3% wartości dodanej kraju. Przytoczyła też przykłady MŚP, które dzięki wdrażaniu idei sprawiedliwej transformacji rozszerzyły swój zakres aktywności (działalności) oraz zwróciła uwagę na istniejące problemy i na rozwiązania mające na celu ich zniwelowanie, tj.:

- 1) problem: niski poziom świadomości społecznej na temat sprawiedliwej transformacji, związanych z nią zagrożeń i szans (obserwowany także wśród kluczowych grup) – proponowane rozwiązania: kampanie medialne na temat sprawiedliwej transformacji (o czytelnym i zrozumiałym dla różnych grup interesariuszy przekazie), warsztaty i działania angażujące społeczność, uwzględnienie informacji o sprawiedliwej transformacji w programach nauczania;
- 2) problem: niska wartość współczynnika aktywności zawodowej (najniższa w UE, mimo deficytu siły roboczej), w szczególności wśród kobiet, problem bezrobocia ukrytego, niedobory wykwalifikowanej siły roboczej (wynikające m.in. z braków legislacyjnych, nieodpowiadających potrzebom programów kształcenia i szkolenia) – proponowane rozwiązania: zachęcanie MŚP do wdrażania środków mających na celu rozwiązanie problemów związanych m.in. z płacą minimalną; wprowadzenie kwalifikowalności wydatków katastralnych, decentralizacja usług pośrednictwa zawodowego, utworzenie obserwatorium rynku pracy, wprowadzenie progresywnego opodatkowania i eliminacja nadmiernego opodatkowania w przypadku zatrudnienia w niepełnym wymiarze czasu;
- 3) problem: niski poziom innowacyjności i cyfryzacji (najniższy w UE wskaźnik cyfryzacji i umiejętności cyfrowych, zamierzenia dywersyfikacyjne nastawione

głównie na działalność tradycyjną, niedostateczne umiejętności, brak infrastruktury wspierającej) – proponowane rozwiązania: tworzenie inkubatorów przedsiębiorczości, rozwój współpracy na rzecz transferu wiedzy, zachęty finansowe dla cyfryzacji, realizacja szkoleń i programów zwiększających umiejętności cyfrowe.

Przedmiotem kolejnej części spotkania było przedstawienie uwarunkowań sprawiedliwej transformacji Wielkopolski Wschodniej. W jej ramach pracownik ARR – Krzysztof Borkowicz, poza zaprezentowaniem podstawowych danych statystycznych dotyczących subregionu konińskiego, przedstawił cele wyznaczone w Wielkopolsce Wschodniej na 2030 rok, które mają służyć osiągnięciu do 2040 roku neutralności klimatycznej. Ponadto zwrócił on uwagę na kluczowe wyzwania rozwojowe subregionu konińskiego (związane z transformacją) w sferach społecznej, gospodarczej, środowiskowej i przestrzennej, a także przedstawił najważniejsze dokumenty dotyczące sprawiedliwej transformacji tego obszaru (tj. Strategia na rzecz neutralności klimatycznej Wielkopolska Wschodnia 2040, Koncepcja Sprawiedliwej Transformacji Wielkopolski Wschodniej, Strategia rozwoju Wielkopolski Wschodniej – dalej: SRWW, TPSTWW). W wypowiedzi poruszył on również aspekt partycypacji społecznej – udziału i dużego zaangażowania różnych grup interesariuszy w transformację subregionu, która od samego początku towarzyszy temu procesowi, oraz przybliżył informacje na temat Priorytetu 10 FEW *Sprawiedliwa transformacja Wielkopolski Wschodniej*, w ramach którego wydatkowane są w Wielkopolsce środki FST (z wyjątkiem środków przeznaczonych na pomoc techniczną FST – wydatkowanych poprzez Priorytet 13 FEW).

Następnym punktem spotkania było podsumowanie wdrażania FST w Wielkopolsce Wschodniej w 2023 roku, którego dokonał pracownik ARR – Michał Rejewski. Podczas prezentacji poruszył on kwestię stanu przygotowania kryteriów wyboru projektów dla działań wyodrębnionych w ramach Priorytetu 10 FEW, wskazując, że znaczna część kryteriów została już przyjęta przez KM FEW (25 zestawów kryteriów

strategicznych/merytorycznych/dostęp), a kolejne (co najmniej sześć) planowane są do omówienia i przyjęcia przez KM FEW w 2024 roku. Przybliżył on także dane na temat naborów ogłoszonych w 2023 roku w ramach Priorytetu 10 FEW – łącznie ogłoszono 11 naborów, a przeznaczona na nie kwota dofinansowania z FST wyniosła 608 mln zł. W ich ramach wybrano już trzy projekty do dofinansowania (w ramach działania 10.01 FEW), tj. tzw. projekt pracowniczy *Droga do zatrudnienia po węglu* (beneficjent: Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu – dalej: WUP w Poznaniu, z partnerami) i dwa projekty dotyczące wyboru operatora BUR w Wielkopolsce Wschodniej (beneficjent: ARR). W przypadku pozostałych naborów trwa etap oceny wniosków lub jeszcze nie zostały one zakończone. Na etapie oceny znajdują się wnioski złożone w ramach:

- naboru ogłoszonego w ramach Działania 10.01 FEW (tryb niekonkurencyjny) – dotyczącego projektu strategicznego *Wsparcie zmiany społecznej w Wielkopolsce Wschodniej* (Wnioskodawca: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu);
- naboru ogłoszonego w ramach Działania 10.01 FEW (tryb niekonkurencyjny) – dotyczącego projektu strategicznego *Rozwój studiów o profilu praktycznym i form kształcenia ustawicznego dostosowanych do potrzeb Wielkopolski Wschodniej* (Wnioskodawca: Akademia Nauk Stosowanych w Koninie);
- naboru ogłoszonego w ramach Działania 10.01 FEW – dotyczącego kształcenia zawodowego (projekty miękkie);
- dwóch naborów ogłoszonych w ramach Działania 10.02 FEW – dotyczących wsparcia inwestycji w MŚP (w ramach pomocy de minimis oraz Regionalnej Pomocy Inwestycyjnej);
- naboru ogłoszonego w ramach Działania 10.06 FEW – dotyczącego kompleksowej (głębokiej) modernizacji energetycznej budynków sektora publicznego.

Natomiast w przypadku naboru ogłoszonego w ramach Działania 10.07 FEW – dotyczącego kształcenia zawodowego (projekty twarde – infrastrukturalne) – trwa nadal etap składania wniosków.

Poza podsumowaniem 2023 roku, przedstawiciel ARR zaprezentował także plany na najbliższy rok w zakresie naborów wniosków, wskazując, że w 2024 roku przewiduje się ogłoszenie co najmniej 15 naborów w ramach Priorytetu 10 FEW, na które przeznaczono łącznie ponad 500 mln zł z FST. Jeszcze w styczniu planowany jest nabór wniosków w ramach działań FEW: 10.01 – dotyczący edukacji przedszkolnej (projekty miękkie) oraz 10.06 – dwa nabory dotyczące wsparcia rozwoju OZE w zakresie rozwoju energetyki rozproszonej i prosumenckiej (tzw. projekty parasolowe). Podczas prezentacji Michał Rejewski wspomniał ponadto o zaplanowanych na 2024 rok posiedzeniach KM FEW (w marcu, czerwcu i październiku), od których uzależnione są także terminy przyszłych posiedzeń Podkomitetu.

Kolejną ważną częścią spotkania były wypowiedzi przedstawicieli środowisk mających istotne znaczenie dla transformacji Wielkopolski Wschodniej, którzy przedstawili ten proces z różnych punktów widzenia. W pierwszej kolejności głos zabrali przedstawiciele Miasta Konina i Miasta Turku, którzy ukazali sprawiedliwą transformację z perspektywy samorządu lokalnego.

Podczas pierwszej prezentacji Zastępca Prezydenta Miasta Konina – Paweł Adamów – przybliżył najważniejsze informacje statystyczne na temat Konina, akcentując duży potencjał miasta związany z korzystnym położeniem komunikacyjnym, dobrze rozwiniętym i otwartym na zmiany szkolnictwem ponadpodstawowym i wyższym. Zwrócił przy tym uwagę na zagrożenie wynikające z zakończenia działalności przemysłu wydobywczego, jakim jest wzrost stopy bezrobocia (która na tle województwa już obecnie jest względnie wysoka) oraz na skutki obecności dużych zakładów przemysłowych (kopalni, elektrowni, huty aluminium), na których przez wiele lat opierał się rozwój miasta, takie jak niski

poziom przedsiębiorczości mieszkańców i mniej korzystna struktura przedsiębiorstw (mniejszy odsetek mikro- i małych przedsiębiorstw). Podczas wystąpienia przedstawił on ponadto podejmowane przez Miasto Konin projekty, które wpisują się w ideę transformacji energetycznej i które wspierają ten proces. Wśród nich wymienił działania służące rozwojowi odnawialnych źródeł energii (dalej: OZE), pozyskiwaniu zewnętrznych inwestorów, których działalność związana jest z OZE i elektromobilnością, a także działania wspierające rodzime przedsiębiorstwa. Poza nimi zwrócił uwagę na przedsięwzięcia z zakresu transportu, m.in. wprowadzenie darmowej komunikacji autobusowej dla mieszkańców Konina, planowany zakup autobusów elektrycznych i kolejnych autobusów wodorowych, planowaną budowę zajezdni dla autobusów elektrycznych i wodorowych, a także na działania z zakresu ciepłownictwa, w tym projekt dotyczący geociepłowni Pocijewo.

Burmistrz Miasta Turku – Romuald Antosik – podzielił się natomiast swoimi doświadczeniami dotyczącymi transformacji energetycznej w Turku – mieście, w którym proces zmian zaczął się dużo wcześniej (wskutek zakończenia działalności elektrowni „Adamów” w grudniu 2017 roku i zamknięcia odkrywki „Adamów” w 2021 roku) i został przeprowadzony bez wsparcia unijnego. Podczas prezentacji przybliżył on informacje na temat zagrożeń i wyzwań, z którymi musiało się zmierzyć miasto: likwidacja kilku tysięcy miejsc pracy w wyniku zamknięcia największego zakładu pracy, brak dostaw ciepła (elektrownia dostarczała ciepło do 90% mieszkańców) i zmniejszenie wpływów do budżetu miasta, podkreślając przy tym, że w Turku kluczowa dla transformacji była przedsiębiorczość mieszkańców (wykorzystanie ich potencjału, pomysłowości) i determinacja – to dzięki nim osiągnięto sukces. Ponadto przedstawił on podejmowane i planowane do realizacji działania, których celem jest przeobrażenie Turku z miasta przemysłowego w miasto otwarte na ludzi (mieszkańców). Wśród nich wymienił inwestycje w:

- ekologię – m.in. wykonanie odwiertów geotermalnych, plany budowy geociepłowni oraz wykorzystania wód geotermalnych do celów uzdrowiskowych (balneologicznych) i rekreacyjno-turystycznych, modernizacja oczyszczalni ścieków, montaż instalacji fotowoltaicznych i kolektorów słonecznych w indywidualnych gospodarstwach domowych;
- rozwój infrastruktury – m.in. uruchomienie nowej ciepłowni, plany budowy elektrowni gazowo-parowej (na terenie dawnej elektrowni „Adamów”);
- gospodarkę – m.in. aktywne poszukiwanie inwestorów (udział w imprezach branżowych, spotkania z inwestorami, reklamy w magazynach branżowych i na portalach internetowych, współpraca z instytucjami zajmującymi się pozyskiwaniem inwestorów), utworzenie Tureckiej Strefy Inwestycyjnej, wprowadzenie ulg i zachęt podatkowych dla inwestorów, utworzenie Centrum Obsługi Inwestora i Tureckiego Inkubatora Przedsiębiorczości;
- rozwój mieszkalnictwa – m.in. budowa nowych mieszkań komunalnych;
- sport, rekreację, edukację, sprawy społeczne – m.in. rewitalizacja parku, modernizacja kina, budowa skateparku, utworzenie wodnego placu zabaw.

W trakcie spotkania przedstawiono także, jak proces transformacji postrzegany jest przez biznes. Perspektywę tę przybliżył Damian Brzóska – Prezes Tureckiej Izby Gospodarczej (dalej: TIG), która zrzesza 140 przedsiębiorstw, zatrudniających około 25 tys. osób. W trakcie wypowiedzi wskazał on, że zapewnienie rozwoju gospodarczego (inwestowanie w przedsiębiorczość) powinno stanowić podstawę transformacji, ponieważ pociąga on za sobą rozwój w innych sferach życia społeczno-gospodarczego. Zwrócił przy tym uwagę, że Turek cechuje się względnie dobrze rozwiniętą przedsiębiorczością (na tle Wielkopolski Wschodniej), a sfera biznesu miała duże znaczenie dla złagodzenia negatywnych skutków transformacji, która w mieście zaczęła się już kilka lat temu. W wypowiedzi podkreślił też, że w transformacji ważne jest wyznaczenie celu (kierunku działania), do którego się dąży, wskazując jednocześnie, że w Turku postawiono na technologie przyszłości –

m.in. robotyzację i sztuczną inteligencję. Przyjęcie takiego kierunku rozwoju sprawiło, że funkcjonujące przedsiębiorstwa są silne, stabilne, zdywersyfikowane i otwarte na zmiany (nastawione na ciągły rozwój), a to stanowi podstawę do stania się lokomotywą gospodarczą dla rozwoju regionu i kraju. Prezes TIG zaakcentował przy tym, że w Turku udało się przejść transformację bez specjalnego wsparcia finansowego (które aktualnie jest już dostępne) – sukces był przede wszystkim wynikiem inicjatyw oddolnych podejmowanych przez przedsiębiorstwa rodzinne (stanowiące blisko 90% ogółu przedsiębiorstw).

Zagadnienie sprawiedliwej transformacji zostało również przedstawione z perspektywy sektora nauki (uczelni) – przybliżył ją Rektor Wyższej Szkoły Kadr Menedżerskich w Koninie – dr Marek Waszkowiak. Podczas wypowiedzi zwrócił on uwagę na ważną kwestię, jaką jest stworzenie (dzięki ARR) obszaru aktywności skupiającego przedstawicieli różnych środowisk – biznesu, nauki, samorządu i in. Wskazał także, że zadaniem uczelni, poza kształceniem studentów, jest szerzenie informacji o Wielkopolsce Wschodniej i podejmowanych na tym obszarze działaniach (podczas konferencji, seminariów, spotkań w kraju i zagranicą), mające na celu pobudzenie zainteresowania społeczeństwa, zwiększenie ich wiedzy i podniesienie świadomości na temat regionu i transformacji, przyczyniające się do wzrostu poziomu zrozumienia i akceptacji dla tych działań. Podkreślił ponadto, że uczelnie stanowią doskonałą platformę wymiany wiedzy, doświadczeń i informacji (także tych wcześniej nieznanych), są miejscem spotkań przedstawicieli różnych środowisk, podczas których często powstają nowe pomysły, które następnie przekształcają się w konkretne działania. To jest najważniejsza rola uczelni w procesie transformacji Wielkopolski Wschodniej.

Ważnym elementem tej części spotkania było wystąpienie Alicji Messerszmidt – Przewodniczącej MZZ PIT „KADRA” przy PAK KWB Konin S.A., która przedstawiła transformację energetyczną z punktu widzenia związków zawodowych, reprezentujących grupę osób, które w największym stopniu odczuwają skutki tego

procesu, tj. pracowników Grupy Kapitałowej ZE PAK SA (dalej: GK ZE PAK). W swojej wypowiedzi podkreśliła ona duże zaangażowanie wszystkich związków zawodowych działających w GK ZE PAK (łącznie jest ich 13) w proces sprawiedliwej transformacji, wskazując przy tym na trudne zadanie, jakie na nich spoczywa, tj. bezpieczne przeprowadzenie pracowników przez ten trudny proces, w tym zapewnienie im nowych, atrakcyjnych miejsc pracy. Zaakcentowała przy tym, że transformacja powinna mieć „ludzką twarz”, a w centrum zainteresowania powinni znajdować się pracownicy sektora wydobywczo-energetycznego. Przedstawicielka związków zawodowych przybliżyła ponadto działania, jakie podejmowano w celu zabezpieczenia pracowników ww. sektora, m.in.:

- stworzenie programu osłonowego dla górników – programu pracowniczego *Droga do zatrudnienia po węglu*, w ramach którego pracownicy GK ZE PAK oraz branż związanych z sektorem wydobywczo-energetycznym, a także członkowie rodzin/osoby prowadzące wspólne gospodarstwo domowe z ww. osobami, będą mogli uzyskać wsparcie w założeniu własnej działalności gospodarczej, spółdzielni socjalnej lub uzyskać pomoc w znalezieniu zatrudnienia u nowego pracodawcy (wsparcie przewidziane dla 2 200 osób). Łącznie na jego realizację (za którą odpowiada WUP w Poznaniu wraz z partnerami) przeznaczono 257 mln zł (w tym 180 mln zł z FST). Praktyczna realizacja Programu rozpocznie się na przełomie I i II kwartału br.
- prace nad *ustawą o osłonach dla energetyków i górników węgla brunatnego*, która przewiduje dla odchodzących z pracy górników węgla brunatnego i pracowników sektora elektroenergetycznego urlopy górnicze lub energetyczne (dla osób, którym do nabycia praw emerytalnych zostało nie więcej niż cztery lata) i jednorazowe odprawy pieniężne (dla osób z co najmniej 5-letnim stażem pracy, które nie będą objęte urlopami górniczymi lub energetycznymi). Ustawa została już przyjęta przez Sejm i podpisana przez Prezydenta RP, aktualnie czeka na notyfikację Komisji Europejskiej.

Podczas tej części posiedzenia przybliżono ponadto informacje na temat tego, w jaki sposób organizacje pozarządowe angażują się w sprawiedliwą transformację Wielkopolski Wschodniej. Kwestę tę poruszyła Miłoslawa Stępień – przedstawicielka CEE Bankwatch Network, która w swojej wypowiedzi podkreśliła, że NGO od samego początku włączają się w ten proces i są to organizacje działające zarówno na poziomie lokalnym (mające największą wiedzę na temat lokalnych uwarunkowań), jak również na poziomach krajowym i międzynarodowym (m.in. CEE Bankwatch Network, Polska Zielona Sieć). Wskazała jednocześnie, że w działania z tego zakresu angażują się także Think Tanki, które są ważnym wsparciem badawczo-analitycznym. Reprezentantka CEE Bankwatch Network zwróciła uwagę, że NGO odegrały dużą rolę we włączeniu Wielkopolski Wschodniej (już na początkowym etapie) do procesu europejskiego dotyczącego sprawiedliwej transformacji oraz w przygotowywaniu dokumentów strategicznych, takich jak TPSTWW i SRWW (w tym poprzez udział w pracach grup roboczych, konsultacje). Organizacje pozarządowe mają też duże znaczenie dla zwiększenia partycypacyjności procesu transformacji i rozpoznawalności tego tematu na poziomach krajowym i międzynarodowym, a także dla szerzenia informacji na temat megatrendów. Podczas wypowiedzi Miłoslawa Stępień podkreśliła ponadto istotność udzielanego przez NGO wsparcia eksperckiego, przygotowywanych przez nie analiz i opracowań oraz organizowanych szkoleń, warsztatów i kampanii promocyjnych związanych z tematem sprawiedliwej transformacji. Zwróciła jednocześnie uwagę na to, że NGO nie stanowią „jednolitej masy” – mają różne perspektywy i obszary zainteresowań, jednak wszystkie skupiają się na trzech wspólnych kwestiach: w jaki sposób rozwinąć region, jak poprawić jakość życia na jego obszarze oraz jak zapewnić jego zrównoważony rozwój.

Po wypowiedziach przedstawicieli kluczowych aktorów sprawiedliwej transformacji Wielkopolski Wschodniej głos zabrała przedstawicielka lokalnej organizacji pozarządowej Planeta Petrila i Związku Stowarzyszeń Doliny Jiu – Adina Vintan.

W swojej wypowiedzi podziękowała ona za zaproszenie i możliwość udziału w posiedzeniu Podkomitetu, które dostarczyło wielu ciekawych informacji. Zwróciła uwagę na kwestię społeczeństwa obywatelskiego, podkreślając znaczenie współpracy różnych podmiotów dla sukcesu działań transformacyjnych. W tym kontekście pogratulowała Wielkopolsce Wschodniej podjętej decyzji o przystąpieniu do procesu budowania środowiska współpracy. Jednocześnie wyraziła chęć pogłębienia wiedzy na temat tego, w jaki sposób w subregionie konińskim odbywa się współpraca izb gospodarczych z organizacjami pozarządowymi.

Na zakończenie Prezes ARR – Maciej Sytek – podziękował uczestnikom za aktywny udział w posiedzeniu Podkomitetu, wyrażając nadzieję, że będzie ono stanowiło inspirację do dalszych działań transformacyjnych podejmowanych zarówno w Wielkopolsce Wschodniej, jak i w Dolinie Jiu. Jednocześnie poinformował o kolejnym posiedzeniu grupy roboczej, planowanym na 12 lutego br., którego przedmiotem będzie projekt strategiczny dotyczący poprawy stosunków wodnych na obszarze subregionu.

Notatkę przygotował: Sekretariat Podkomitetu (grupy roboczej) ds. Wielkopolski Wschodniej

Notatkę podpisał: Maciej Sytek, Przewodniczący Podkomitetu (grupy roboczej) ds. Wielkopolski Wschodniej działającego w ramach Komitetu Monitorującego Program Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027